

บึงและหนองในท้องที่จังหวัดพิจิตร

ในท้องที่จังหวัดพิจิตรมีบึงและหนองมากทีเดียวเพราะเป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำขังจนกลายเป็นบึงและหนองไป ที่มาของชื่อ “สระหลวง” และ “โอฆบุรี” อันเชื่อกันว่าเป็นชื่อของเมืองพิจิตรเก่า ก็คงตั้งชื่อจากท้องที่นี้มีน้ำมากคือมีหนองบึง และแม่น้ำลำคลองนั่นเองผู้เขียนได้รวบรวมบึงและหนองในท้องที่จังหวัดพิจิตรโดยแบ่งออกเป็นอำเภอๆ ไปดังนี้

อำเภอเมืองพิจิตร

ผู้เขียนได้กล่าวถึงบึงและหนองในท้องที่อำเภอเมืองพิจิตรไว้ในตอนต้นเรื่อง “เมืองพิจิตร อำเภอท่าหลวงในอดีต” แล้ว ซึ่งมี บึงสี่ไฟ เป็นบึงที่ใหญ่ที่สุด รองลงมาก็มีบึงตะโกน บึงนกกกระสา และ บึงฆ้อง เป็นต้น หนองที่ใหญ่ก็มีหนองขลา หนองพระนารด หนองขนก และ หนองอ้อ เป็นต้น ส่วนบึงและหนองอื่นๆ ได้กล่าวไว้แล้วในตอนดังกล่าว

อำเภอโพธิ์ประทับช้าง

สำหรับบึงในท้องที่อำเภอโพธิ์ประทับช้างมี บึงโพธิ์ บึงกอก และ บึงผักตบ เป็นต้น ส่วน หนองมีหลายแห่งเช่น หนองแม่ลาด หนองตาน้อย หนองธาตุทอง หนองกระจำ หนองโป่ง หนองพิก หนองหางฉลาด หนองสะเด้อย หนองไม้ซุง หนองคันถ้อย หนองชะนวน หนองระเวง หนองหางแมว หนองถ้ำ หนองข หนองผักตบ หนองน้ำเขียว หนองโพรง หนองदान หนองบัวซ้อน หนองทะวาย หนองสนุ่น หนองลาน หนองกล้วย หนองกะสุบ หนองแหน หนองโลง หนองลำน้ำ และ หนองหอม เป็นต้น

อำเภอตะพานหิน

ในท้องที่อำเภอตะพานหิน มีบึงอยู่หลายแห่งด้วยกันคือ บึงน้อย บึงน้ำกรด บึงสามบาท บึงหันตรา บึงประดู่ บึงกอก บึงทับหมัน บึงกระดี่ บึงโงมไม้งาม และ บึงบาง เป็นต้น

ส่วน หนอง ในท้องอำเภอตะพานหิน มี หนองสรรพคุณใหญ่ หนองสะแก หนองอ้ายป๊อก หนองกระดินล้ม หนองคลองลาว หนองไฉ้ หนองกรด หนองอ้อ หนองกรองทอง หนองโสน หนองจิกรี หนองยายจิว หนองตะเคียน และ หนองพง เป็นต้น

อำเภอบางมูลนาก

ในท้องที่อำเภอบางมูลนาก มีหนองต่างๆคือ หนองต้นโพธิ์หนองเต่าดำ หนองทับสะแก หนองป่า หนองสองห้อง หนองจิ้งจ้อ หนองกระจับ หนองระกำ หนองสี่ หนองกรวด หนองคางแมว หนองพริก หนองวังกว้าง หนองต้น และ หนองสด เป็นต้น

สำหรับบึง มี บึงวงฆ้อง กับ บึงสปีโตน เป็นต้น

อำเภอโพทะเล

ในท้องที่อำเภอโพทะเลมี บึง หลายแห่งด้วยกัน คือ บึงลาดยาง บึงเตย บึงสนุ่น บึงพระ บึงสรรพาย บึงน้อย บึงไซ บึงพลู บึงยาง บึงอ้อใหญ่ บึงอ้นน้อย บึงทุ่งกระบอกทอง บึงโพธิ์ขี้งาม บึงบอน บึงกระดาน บึงขม้นน้อย บึงลิ บึงกระบอก บึงกุด บึงหนองบัว บึงตาไกร บึงเต่า และ บึงจัน เป็นต้น

สำหรับ หนอง ก็มีหลายแห่งเช่นกัน คือ หนองบัว หนองงูเห่า หนองท้ายกก หนองตะกร้า หนองสองห้อง หนองป่ากรัง หนองอ้ายจัน หนองหวายตามี หนองพิง หนองโกบุตร หนองสับควาย หนองหลวง หนองลาด หนองวงฆ้อง หนองไผ่ หนองหวาย หนองชะลัน หนองหมาเนา หนองท่าโหลง หนองสระส้มุ่ม หนองแหม หนองข้างเหยียบ หนองกั้งแมว หนองกะสก หนองทราย หนองระกำ หนองขานาง หนองชะโด หนองปลาร้า หนองศาลา หนองบึงน้อย หนองป้อ หนองจิกแก้ว หนองคุณ หนองคุณใหญ่ หนองปลิง หนองโสน หนองปลายแมว หนองหม้อแกง หนองโนน ตันกา หนองบอน หนองปรือ หนองหวายตากี หนองคอ หนองอ้ายควายเล็ก หนองยาง หนองอ่างทอง หนองอ้ายหอม หนองจิก และ หนองโพลง เป็นต้น

อำเภอสามง่าม

ในท้องที่อำเภอสามง่ามมีหนองต่างๆ เช่น หนองหม้อแกง หนองยาว หนองจิกโพลง หนองซุ่มนุ้ม หนองชายกรุย หนองวังสำโรง หนองเทวดา หนองกุด หนองบอน หนองเสื่อตาย หนองละมาน หนองละมานน้อย หนองแร่ หนองตาล หนองหลุม หนองทราย หนองไผ่ล้อม หนองใหญ่ หนองแกงตะวันตก หนองขายิ่งใหญ่ หนองอ้อ หนองน้ำเขียว หนองกระทิง หนองยาว หนองแร่ หนองมน หนองรี หนองไผ่ หนองเสื่อร้อง หนองตากต หนองชะโด หนองกลีบ หนองโสน หนองโสนน้อย หนองสน หนองตะเคียน หนองหญ้าปล้อง หนองจิก หนองฝั้น หนองชะโด และ หนองอ้อ เป็นต้น

สำหรับบึงในท้องที่อำเภอสามง่าม มี บึงบัว บึงพนมบอบ บึงแก้ว บึงเต่า บึงม่วงเต่า และ บึงสีมา เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าในท้องที่จังหวัดพิจิตรมีบึงและหนองมากมายทีเดียว สำหรับบึงมีมากที่สุด ในท้องที่อำเภอโพทะเล เท่าที่ผู้เขียนรวบรวมได้มีถึง ๒๓ แห่ง ส่วนอำเภอเมืองพิจิตรมี ๑๕ แห่งด้วยกัน ซึ่งยังน้อยกว่าอำเภอโพทะเล ส่วน หนอง นั้นในท้องที่อำเภอโพทะเลก็มีมากที่สุดคือมีถึง ๕๐ แห่ง อำเภอสามง่ามมีหนองรองลงมาคือมี ๔๑ แห่ง แสดงให้เห็นว่าในท้องที่อำเภอโพทะเลมีหนองและบึงมากที่สุด ในจังหวัดพิจิตร

สถานีรถไฟในท้องที่จังหวัดพิจิตร

ทางรถไฟสายเหนือผ่านท้องที่จังหวัดพิจิตรด้วย โดยผ่านจากใต้ไปเหนือ มีสถานีรถไฟอยู่ ๑๐ สถานีด้วยกัน ซึ่งมีชื่อสถานีรถไฟจากใต้ไปเหนือดังต่อไปนี้

วังกร่าง

เป็นสถานีรถไฟใต้สุดของจังหวัดพิจิตร ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลเนินมะกอก อำเภอบางมูลนาก สถานีรถไฟวังกร่างห่างจากกรุงเทพมหานคร ๒๕๐ กิโลเมตร

บางมูลนาก

เป็นสถานีรถไฟที่ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก อันเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอด้วย สถานีรถไฟบางมูลนากห่างจากกรุงเทพมหานคร ๒๕๖ กิโลเมตร

หอไกร

เป็นสถานีรถไฟที่ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลหอไกร อำเภอบางมูลนาก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๓๐๓ กิโลเมตร

ดงตะขบ

เป็นสถานีรถไฟที่ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลบางไร่ อำเภอบางมูลนาก หมู่บ้านที่ตั้งสถานีเรียกกันว่า “บ้านสถานีดงตะขบ” โดยเอาชื่อสถานีรถไฟดงตะขบมาเป็นชื่อหมู่บ้านด้วยการที่ตั้งสถานีขึ้น ก็เพื่อให้ประชาชนตำบลดงตะขบ อำเภอตะพานหิน ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของสถานีรถไฟได้โดยสารรถไฟ ต่อมาจึงกลายเป็นหมู่บ้านขึ้น และได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านสถานีดงตะขบด้วย สถานีดงตะขบห่างจากกรุงเทพมหานคร ๓๐๕ กิโลเมตร

ตะพานหิน

เป็นสถานีรถไฟที่ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลตะพานหิน อำเภอตะพานหิน อันเป็นที่ตั้ง
ที่ว่าการอำเภอด้วย สถานีรถไฟตะพานหินอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๓๑๘ กิโลเมตร

ห้วยเกตุ

เป็นสถานีรถไฟที่ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลห้วยเกตุ อำเภอตะพานหิน อยู่ห่างจาก
กรุงเทพมหานคร ๓๒๔ กิโลเมตร

หัวดง

เป็นสถานีรถไฟที่ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลหัวดง อำเภอเมืองพิจิตร อยู่ห่างจาก
กรุงเทพมหานคร ๓๓๒ กิโลเมตร

วังกรด

เป็นสถานีรถไฟที่ตั้งอยู่ในท้องที่บ้านวังกรด ตำบลบ้านม่วง อำเภอเมืองพิจิตร
อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๓๓๙ กิโลเมตร

พิจิตร

เป็นสถานีรถไฟที่ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลท่าหลวง อำเภอเมืองพิจิตร ตัวสถานีรถไฟอยู่
คนฟากแม่น้ำกับศาลากลางจังหวัดพิจิตร และตัวเมืองพิจิตร คืออยู่ฟากตะวันออกของแม่น้ำ
น่าน สถานีรถไฟพิจิตรอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๓๔๗ กิโลเมตร

ท่าพ่อ

เป็นสถานีรถไฟเหนือสุดของจังหวัดพิจิตร ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลท่าพ่อ อำเภอ
เมืองพิจิตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๓๕๕ กิโลเมตร

ถนนในเขตเทศบาลเมืองพิจิตร

ในเขตเทศบาลเมืองพิจิตรมีถนนอยู่หลายสาย ชื่อถนนนำมาจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งมีอยู่ ๔ ชื่อด้วยกัน คือ ถนนพระพิจิตร ถนนบุษบา ถนนศรีมาลา และ ถนนพลาวยาม สำหรับถนนพระพิจิตร เป็นถนนสายริมแม่น้ำน่านที่สร้างขึ้นพร้อม ๆ กับถนนบุษบา เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๖๐ เมื่อสร้างใหม่ ๆ ถนนพระพิจิตรเรียกว่าถนนสายหน้า ส่วนถนนบุษบาเรียกว่า ถนนสายหลัง เป็นถนนที่คู่กันสร้างขึ้นครั้งแรกของเมืองพิจิตร ชื่อถนนพระพิจิตร ถนนบุษบา ถนนศรีมาลา และถนนพลาวยามนี้ นำมาจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งเกี่ยวข้องกับเมืองพิจิตร เพราะในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนกล่าวว่า พระพิจิตรเป็นเจ้าของเมืองพิจิตร มีภรรยาชื่อนางบุษบา มีบุตรสาวชื่อศรีมาลา ต่อมาศรีมาลาได้แต่งงานกับพลาวยาม ซึ่งเป็นบุตรของขุนแผน

ส่วนถนนสายอื่น มีชื่อ ถนนสระหลวง ซึ่งนำมาจากเมืองพิจิตรเก่าซึ่งถือกันว่าเป็นเมืองสระหลวง และมี ถนนบึงสีไฟ ซึ่งเป็นถนนที่จากตัวเมืองออกไปยังบึงสีไฟ นอกจากนี้ยังมีถนนชื่อต่างๆ ซึ่งนำมาจากชื่อตำบลบ้าง ชื่อนามสกุลของผู้สร้างบ้างและอาจจะมีสาเหตุอื่นๆ ซึ่งมีชื่อถนนเช่น ถนนจรัสสุขอุทิศ ถนนจันทร์สว่าง ถนนเจริญศรี ถนนธิดาจารย์ ถนนจันทร์สว่าง ถนนเจริญผล ถนนปากทาง ถนนมหาราชพัฒนา และถนนราษฎร์เกษมอุทิศ เป็นต้น